

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 543/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Mestského súdu Košice a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5Nt 3/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej aj „mestský súd“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5Nt 3/2022 (ďalej len „napadnuté konanie“), v ktorom sa rozhoduje o jeho žiadosti o povolenie obnovy konania. Navrhuje prikázať súdom označeným v záhlaví tohto rozhodnutia v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 4000 eur a náhradu trov konania. Zároveň žiada ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom bývalého Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3T 69/2018 z 9. januára 2019 uznaný vinným a odsúdený pre obzvlášť závažný zločin podľa § 270 ods. 2 a 3 Trestného zákona. Zároveň mu bol mu uložený

nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov. Na základe ním podaného odvolania bol predmetný rozsudok súdu prvej inštancie zrušený rozhodnutím krajského súdu č. k. 4To 43/2019 z 29. mája 2019, ktorým zároveň rozhodol o zaradení odsúdeného do ústavu pre výkon trestu so stredným stupňom stráženia a uložil mu ochranný dohľad v trvaní jedného roka podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona. Od daného momentu sťažovateľ vykonáva svoj trest v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach. Vo svojej trestnej veci podal 2. augusta 2022 na bývalý okresný súd (teraz Mestský súd Košice, pozn.) žiadosť o povolenie obnovy konania, ktorý vec prejednal na pojednávaní až po uplynutí jedného roka a žiadosť sťažovateľa zamietol. O sťažnosti sťažovateľa krajský súd do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol. Podľa sťažovateľa je napadnuté konanie poznačené zbytočnými priet'ahmi, keď po dobu viac ako 16 mesiacov nie je v takej jednoduchej veci rozhodnuté, čo mu spôsobuje psychickú ujmu a pretrváva u neho stav právnej neistoty.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

3. Ústavný súd ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti (§ 56 ods. 6 veta za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) požiadal mestský súd aj krajský súd o vyjadrenie najmä k priebehu napadnutých konaní.

3.1. Mestský súd vo svojom vyjadrení č. k. 1SprV 512/2023 z 27. júla 2023 považoval ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú a navrhol ju odmietnuť. Sťažovateľ ako odsúdený podal na okresnom súde žiadosť o obnovu konania, ktorá bola doručená súdu 8. februára 2022 a v ten istý deň bola pridelená zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Po preskúmaní žiadosti odsúdeného boli pripájané súvisiace spisy (referát zo 7. marca 2022, pozn.) a hľadaný tlmočník pre odsúdeného, keďže, ako vyplýva z úradného záznamu z 22. apríla 2022, v zozname tlmočníkov a prekladateľov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sa nenachádza prekladateľ z litovského jazyka. Opatrením z 22. apríla 2022 bola do konania pribratá tlmočnica a 18. mája 2022 po preštudovaní súvisiacich spisov bol nariadený prvý termín verejného zasadnutia na 27. jún 2022. Odsúdenému bol 30. mája 2022 ustanovený obhajca zo zákonných dôvodov. Uvádzajúc chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní, mestský súd uviedol, že dôvodom neprejednania a nerozhodnutia veci v lehote primeranej subjektívnej predstave sťažovateľa bolo správanie účastníkov súdneho konania. Súd vo veci konal plynule, zákonná sudkyňa nariaďovala verejné zasadnutie pravidelne každý mesiac a situáciu komplikovala najmä neúčast' tlmočnicej pribratej do konania (zrušenie nariadeného termínu verejného zasadnutia 27. júna 2022, 19. októbra 2022, 12. decembra 2022, pozn.) a raz ospravedlnenie obhajcu (19. septembra 2022). V jednom prípade nebolo možné uskutočniť nariadené verejné zasadnutie 7. novembra 2022 z dôvodu mimoriadnej situácie (evakuácia súdnej budovy z dôvodu šírenia poplašnej správy, pozn.). Vo veci bolo rozhodnuté 20. februára 2023, následne bolo 29. marca 2023 v zákonnej lehote uznesenie písomné vyhotovené a 11. apríla 2023 expedované procesným stranám. Obhajca odsúdeného doručil 16. apríla 2023 elektronicky súdu písomné odôvodnenie sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie a súdny spis bol predložený 16. mája 2023 krajskému súdu. Po rozhodnutí o podanej sťažnosti krajským súdom (uznesenie č. k. 4Tos 43/2023 z 24. mája 2023) bol súdny spis vrátený mestskému súdu 14. júna 2023. Predsedníčka senátu obratom 16. júna 2023 dala pokyn

na expedovanie uznesenia krajského súdu, ktoré bolo následne expedované 19. júna 2023 a osobne prevzaté odsúdeným 22. júna 2023.

3.2. Podľa vyjadrenia krajského súdu č. k. 1SprV 566/2023 z 20. júla 2023 krajský súd uznesením č. k. 4 Tos 43/2023 z 24. mája 2023 sťažnosť odsúdeného (sťažovateľa) proti uzneseniu Okresného súdu Košice-okolie č. k. 5Nt 3/2022 z 20. februára 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Vec bola krajskému súdu predložená na rozhodnutie 16. mája 2023, z čoho je zrejmé, že krajský súd o sťažnosti odsúdeného rozhodol do šiestich pracovných dní. Rozhodnutie krajského súdu bolo písomne vyhotovené 8. júna 2023 a odoslané súdu prvej inštancie 12. júna 2023 na realizáciu úkonov doručovania. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd dodržal lehotu na písomné vyhotovenie rozhodnutia (§ 172 ods. 3 a § 180 Trestného poriadku, pozn.). Krajský súd poukazuje na to, že vec sťažovateľa bola rozhodnutá ešte pred podaním jeho ústavnej sťažnosti, a preto k namietanému porušeniu práv nečinnosťou súdu v čase doručenia ústavnej sťažnosti nemohlo dochádzať a u sťažovateľa nemohol byť daný stav právnej neistoty, na ktorý poukazuje. Krajský súd tiež poznamenáva, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o návrhu na povolenie obnovy konania, ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa možno domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania. Krajský súd navrhol ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť, považujúc ju za nedôvodnú.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu:

5. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

6. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej

sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

7. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je smerovanie proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020, (IV. ÚS 517/2021, I. ÚS 199/2023). Predmetné právne názory ústavného súdu sú akceptované aj judikatúrou ESLP (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 61 až 65; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

8. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

9. Ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľa bola súdom prvej inštancie rozhodnutá uznesením č. k. 5Nt 3/2022 z 20. februára 2023, proti ktorej podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Tos 43/2023 z 24. mája 2023. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 20. júna 2023, teda v čase, keď o sťažnosti odsúdeného – sťažovateľa krajský súd už rozhodol (k tomu pozri body 3.1. a 3.2. odôvodnenia tohto rozhodnutia), a bolo teda objektívne nemožné, aby dochádzalo k porušeniu sťažovateľom namietaných práv. Posúdením časového rámca, v ktorom došlo k rozhodnutiu veci sťažovateľa na dvoch inštanciách všeobecných súdov (od podania návrhu o povolenie obnovy konania jeden rok a tri mesiace) a najmä s ohľadom na moment podania ústavnej sťažnosti tak ústavný súd dospel k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľom namietaných právach. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

II.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu:

10. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, označené ustanovenie dohovoru sa v zásade nevzťahuje na konanie o povolenie obnovy konania, keďže osobu, o ktorej bolo v trestnom konaní právoplatne rozhodnuté a ktorá žiada o povolenie obnovy trestného konania, nemožno považovať za „obvinenú z trestného činu“ v zmysle tohto ustanovenia

(pozri uznesenie o neprijateľnosti vo veci Fischer proti Rakúsku zo 6. 5. 2003, sťažnosť č. 27569/02, rovnako Sonnleitner proti Rakúsku zo 6. 1. 2000, sťažnosť č. 34813/97). Iba nové konanie po povolení obnovy konania možno považovať za také, ktoré sa týka rozhodovania o trestnom obvinení (pozri rozsudok vo veci Löffler proti Rakúsku z 3. 10. 2000, sťažnosť č. 30546/96, body 18 a 19). Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania, a to ani vo vzťahu porušenia práva na rozhodnutie vo veci v primeranej lehote. Medzi uznesením krajského súdu a porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje príčinná súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

II.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

11. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

12. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu